

KONRAD ADENAUER ÉS EURÓPA

ÜNNEPÉLYES MELLSZOBOR- ÉS ÚTAVATÁS BUDAPESTEN KONRAD ADENAUER,
AZ ELSŐ NÉMET SZÖVETSÉGI KANCELLÁR TISZTELETÉRE

2015. november 4-én, egy egyórás ünnepség keretében avatták fel a Városligetben a Konrad Adenauer utat, és leplezték le a Német Szövetségi Köztársaság alapító kancellárjának mellszobrát a meghívott vendégek előtt. A rendezvényen a politika, a közigazgatás, a gazdaság, a diplomácia, a sajtó és a civil társadalom több mint 100 képviselője vett részt.

Az avatási ünnepség házigazdái a Konrad-Adenauer-Stiftung és a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány voltak. Először **Prof. Dr. Schmidt Mária**, a Terror Háza Múzeum főigazgatója és **Frank Spengler**, a Konrad-Adenauer-Stiftung magyarországi képviselővezetője köszöntötte a vendégeket. Köztük volt **Antall Klára**, Dr. Antall József egykori magyar miniszterelnök özvegye és **Dr. Navracsics Tibor** európai uniós biztos is. A ren-

dezvény kezdetén mind a magyar, mind a német himnusz elhangzott.

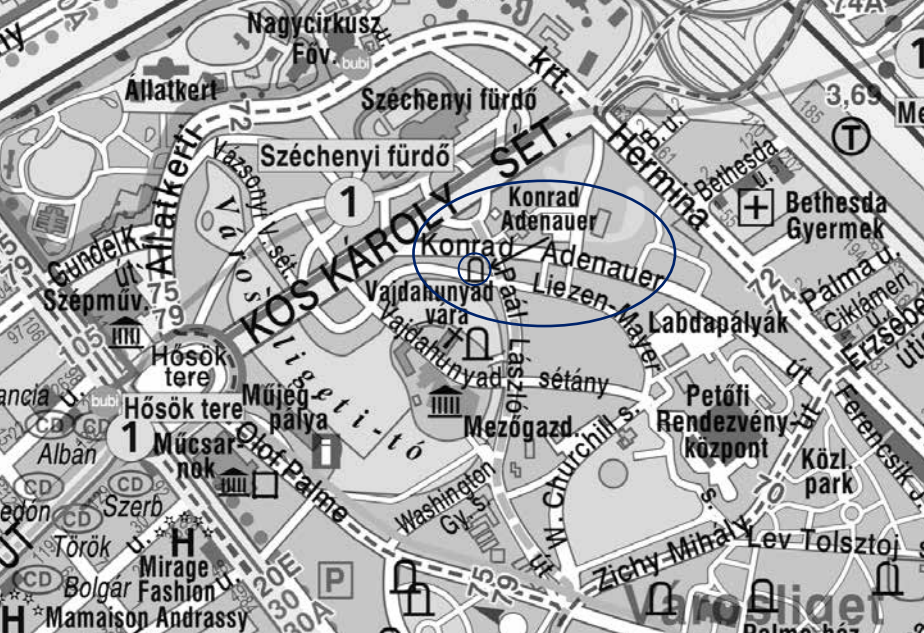
„Keletre is néznünk kell, ha Európára gondolunk” – az akkor 91 éves Konrad Adenauertól származó idézettel kezdte beszédét **Prof. Dr. Schmidt Mária**. A Terror Háza Múzeum főigazgatója kö-

A Konrad Adenauer út a budapesti Városligetben található.

Dr. Hans-Gert Pöttering (balra) és Dr. Rogán Antal ünnepi beszédekben Konrad Adenauer európai örökségét méltatták.

Balra: Konrad Adenauer
mellszobrának hely-
színe.

Jobbra: Frank Spengler,
a Konrad-Adenauer-
Stiftung magyarországi
képviselővezetője.

szöntőjében a Német Szövetségi Köztársaság első szövetségi kancellárjának érdemeit méltatta. Először rövid áttekintést adott az 1876-ban született Adenauer személyes pályafutásáról, aki Schmidt szerint „közel egy évszázadon át tartó életében megélte nemzete példátlan sikereit és bukásait is”. Adenauert, akinek politikai karrierje már a weimari köztársaság idején elkezdődött, a nemzetiszocializmus időszakában nemcsak megfosztották tisztségeitől, hanem rövid időre be is börtönözték. „Csak a csoda mentette meg őt a kivégzéstől” – fogalmazott Schmidt. Az akkor már 70 éves politikus a háború után megalapította a Kereszténydemokrata Uniót: „Ez a párt vált a nyugati világ talán legsikeresebb polgári közép-pártjává.”

Beszédében Schmidt bemutatta az „óriási kihívásokat”, melyekkel Adenauernek a háború utáni Németországban szembe kellett néznie. Az ország

ugyanis romokban állt, százezrek haltak meg, és milliók veszítették el a fedélt a fejük fölött. Schmidt meglátása szerint Adenauernek különböző átfogó intézkedéseken keresztül végül sikerült „gazdaságilag stabil és demokratikus orszaggá alakítania Nyugat-Németországot”. Gazdasági miniszterével, Ludwig Erharddal közösen kiépítette a szociális piacgazdaság rendszerét Nyugat-Németországban, ami az NSZK-t az európai gazdaság éllovasává tette.

Schmidt szerint Adenauerre az ország újjáépítése mellett „még jelentősebb elvárások” nehezedtek: „Magára vállalta a feladatot, hogy hazáját, azon belül Nyugat-Németországot újból talpra állítsa. Ehhez új országot kellett alapítania.” Schmidt hangsúlyozta, hogy ennek érdekében Adenauernek meg kellett találnia Nyugat-Németország helyét az új kétpólusú világrenden belül. A kancellár pedig egyértelműen a nyugati szövetségi rendszer mellett köteleződött el: „Adenauer kikezdehetetlen atlantistává vált.” Emellett az európai együttműködést is teljes meggyőződéssel támogatta: „Adenauer így kezdeményező szerepet játszott az Európai Unió megalakulásában.”

Személyiségét tekintve pedig a német nemzet legjobb tulajdonságait testesítette meg, tette hozzá Schmidt. Ekképp szilárd erkölcsi értékek, kötelesegtudat, kiemelkedő problémamegoldó készség, megingathatatlan fegyelem és realizmus jellemezte őt. Meglátása szerint Adenauer „íz-ig-vérig politikus volt”. A továbbiakban Schmidt „istenfélő, óvatos, ravasz, ambiciózus, de mindenekelőtt büszke embernek” írta le az egykori szövetségi kancellárt, aki egészen haláláig nem veszítette szem elől legfontosabb célját, Németország újraegyesítését. „Adenauer sikeres politikus és nagy hatású államférfi volt, aki egész életét a köz szolgálatának szentelte. Amikor átvette népének irányítását, elsajátította a demokratikus politikálás legapróbb

Prof. Dr. Schmidt Mária
a Német Szövetségi
Köztársaság első
kancellárját „íz-ig-vérig
politikusként” nevezte,
aki „a német nép
legjobb tulajdonságait
testesítette meg”.

Dr. Hans-Gert Pötering, az Európai Parlament volt elnöke, a Konrad-Adenauer-Stiftung elnöke.

A köszöntő beszédekét követően **Tallai Gábor**, az esemény moderátora, a Terror Háza Múzeum programigazgatója kérte fel az avatási ünnepség díszvendégeit, **Dr. Hans-Gert Pöteringet**, a Konrad-Adenauer-Stiftung elnökét, az Európai Parlament volt elnökét és **Dr. Rogán Antalt**, általános politikai koordinációért felelős minisztert a Konrad Adenauer-mellszobor ünnepélyes felavatására. Tallai megjegyezte: az Adenauer előtti tisztelgés ötletét kezdettől fogva támogatta Orbán Viktor miniszterelnök.

A mellszobrot Juha Richárd alkotta, aki szintén részt vett az avató ceremónián.

Dr. Hans-Gert Pötering (balra) és Dr. Rogán Antal a Konrad Adenauer-mellszobor leleplezésekor.

részleteit is. Pártvezér és a nép szónoka lett, igazi parlamenti politikus, és ezenfelül kitűnő diplomata is” – állapította meg Schmidt beszéde végén.

Frank Spengler, a Konrad-Adenauer-Stiftung magyarországi képviselővezetője beszédében köszönetet mondott mindenkinek, aki részt vett a mellszobor felállítására irányuló kezdeményezésben. Külön kifejezte köszönetét Schmidt Máriának, a Terror Háza Múzeum főigazgatójának, szerinte az ő elhivatottságának köszönhető legfőképp, hogy a mellszobor aznap felavatásra került. Spengler köszönetet mondott a Polgári Magyarországért Alapítványnak az ünnepség támogatásáért, a Fővárosi Közgyűlésnek pedig a Konrad Adenauerről elnevezett út megszavazásáért. „Úgy látom, Budapest most egy jó címmel lett gazdagabb” – mondta Spengler.

Emellett kiemelte: „A Konrad Adenauer-mellszobor felállításával nemcsak egy nagy európai államférfi érdemeire kell emlékeznünk, a szobor egy bronzba öntött felhívás a jövő generációinak, hogy példát vegyenek Konrad Adenauer életművéről.” A Német Szövetségi Köztársaság alapító kancellárját és Magyarországot összekötő szálát is megemlítette Spengler beszédében: „Adenauer pont a magyarok 1956-os népfelkelése során tanúsított hősiességét emelte ki a szabadságért.”

A KONRAD ADENAUER-MELLSZOBOR – ÍGY TISZTELEG BUDAPEST EURÓPA EGYIK ALAPÍTÓ ATYJA ELŐTT

A mellszobor talapzatán magyarul, németül és angolul olvasható a Konrad Adenauertől származó idézet: „Európa egysége kevesek álma volt. Sokak reményévé vált. Ma mindannyiunk számára szükségszerűség.” A szobrot bronzból készítette Juha Richárd debreceni művész, adományozói pedig a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány és a Polgári Magyarországért Alapítvány.

Ez alkalmából a Konrad Adenauer út tábláját is felavatták a Városligetben. A Német Szövetségi Köztársaság alapító kancellárjáról elnevezett út a híres Széchenyi Fürdővel szemben található, és korábban a Városligeti körút elnevezést viselte.

KONRAD ADENAUER ÉS EURÓPA

A mellszobor leleplezése után először **Dr. Hans-Gert Pöttering**, a Konrad-Adenauer-Stiftung elnöke, az Európai Parlament volt elnöke szólt a vendégekhez. „Nem mindennapos, hogy a Konrad-Adenauer-Stiftung elnöke Németországon kívül szólalhat fel egy rendezvényen, melyen alapítványunk névadója tiszteletére avatnak fel egy utat és egy mellszobrot” – fejezte ki örömét Pöttering Budapest Adenauer előtti főhajtása miatt. Köszönetet mondott Schmidt Máriának, majd Juha Richárd szobrásznak az egykori szövetségi kancellár élethű portréjának megalkotásáért, végül pedig Rogán Antal miniszternek is, akinek jelenléte hangsúlyozza az esemény jelentőségét. Ünnepi beszédében

Pöttering Konrad Adenauer európai hagyatékára hívta fel a figyelmet. E hagyaték szellemében emlékeztetett arra, milyen fontos az európai nemzetek összefogása. Hozzátette viszont: „Csak akkor fogunk a szabadság útján sikereket elérni a jövőben, ha népeink identitását is komolyan veszítjük.” Pöttering ugyanakkor óva intett attól, hogy Brüsszelle „új Moszkvaként” tekintsünk. „Brüsszel testesíti meg a kísérletet, hogy az Európai Unió 28 állama és összesen 500 millió polgára a jogállamiságot alapul véve együttműködjön.”

Az autoriter rendszerek így sohasem szolgálhatnak követendő példaként, hangsúlyozta Pöttering. Ebben az összefüggésben megemlítette a közös

A vendégek között köszönhetjük Dr. Szili Katalint, a Magyar Országgyűlés volt elnökét, Dr. Stumpf István alkotmánybíró, Antall Klárát, Dr. Antall József egykori miniszterelnök özvegyét, Prof. Dr. O'sváth György volt nagykövetet és Eötvös Pétert, a Kommunizmus Bűnei Alapítvány elnökét is (jobbról balra).

európai emlékezetkultúra jelentőségét is, különösen a nemzetiszocializmus és a kommunizmus bűneinek tekintetében, melyeket Pöttering egyformán „ördögi rendszernek” nevezett. „Őriznünk kell emlékeinket, és tovább kell adnunk az üzenetet a fiataloknak Európában, hogy soha többé nem szeretnénk visszatérni a múltba, hanem a szabadság, demokrácia alapelvein keresztül, a sokféleségben egyesülve kell a közös európai jövőnk építésén munkálkodnunk” – szólított fel határozottan Pöttering.

A Konrad-Adenauer-Stiftung elnöke emlékeztetett arra, milyen történelmi jelentőséggel bír november 4-e a magyar nép számára: „1956-ban e napon kezdődött meg a szovjet csapatok bevonulása Magyarországra. Ezzel megpecsételődött a népfelkelés sorsa: a magyar nép szabadságharcát brutális módon leverték.” Pöttering meglátása szerint viszont az 1953-as keletnémet felkelés, az 1968-as prágai tavasz, az 1980-as évekbeli lengyel „Szolidaritás” mozgalom is ugyanazt a történelmi tradíciót követik. „A szabadság fáklája”, melyet ezen alkalmakkor képletesen lánggra lobbantottak, bő negyed évszázaddal ezelőtt a berlini fal leomlásában is segédkezett. „Azt kívánom, mi, németek sose feledjük el, hogy hazánk szabadságban való egyesülését a magyarok, lengyelek, csehek és balti népek szabadságvágyának is köszönhetjük” – fűzte hozzá Pöttering.

Pöttering szerint az egységes és szabad Európát ma mindenekeelőtt az Európai Unió testesíti meg, mely minden létező hibája ellenére is hatalmas vívmány. Pöttering figyelmeztetett arra, hogy még ha egyes nemzeteknek néha a saját elképzeléseikkel ellentétes többségi döntéseket is el kell fogadniuk, az EU-t semmiképp sem irányíthatja egyedül egy erőcsoport. „A kis és közepes méretű országok véleményét ugyanúgy figyelembe kell venni” – szólította fel a Konrad-Adenauer-Stiftung

elnöke az európai közösséget a közös út megtalálására.

Pöttering ünnepi beszédének további részében visszatért a Német Szövetségi Köztársaság első kancellárjának európa-politikai célkitűzéseire is: „Amikor még senki sem sejtette, merrefelé is tart az európai országok békés egyesülése, Konrad Adenauer tudta a választ: „Először meg kell teremtenünk Európát!” Pöttering véleménye szerint Adenauernek mindig is célja volt, hogy Európa többet jelentsen csupán gazdasági közösségnél, emellett már korán szerette volna Európa politikai egyesülését is. Törekvéssel, hogy kibéküljön a szomszédos franciákkal, Adenauer lefektette az Európai Közösség létrejöttének alapjait, vélte Pöttering.

A Konrad-Adenauer-Stiftung elnöke ünnepi szónoklatában napi politikai történésekre is kitért: „Ne feledjük el, hogy az EU nem egész Európát jelenti.” Európához tartozik Fehéroroszország, Ukrajna és Oroszország is, és ezekben az orszá-

„Adenauer olyan Európát akart teremteni, ami több csupán gazdasági közösségnél” – hangsúlyozta Dr. Hans-Gert Pöttering.

„Ezen a helyen, Konrad Adenauer mellszobra mellett e budapesti parkban olyan történelmi erő érződik, mely mindannyiunknak inspirációt ad. És ez kell vezessen minket utunkon a jövő felé” – mondta Dr. Hans-Gert Pöttering.

gokban részben nem a jog képezi az egymáshoz való kapcsolatok alapját.” Óva intett attól, hogy a krími válsághoz hasonló nemzetközi jogi kihágások fölött egyszerűen szemet hunyjunk. Pöttering felhívta rá a figyelmet: „Ki kell állnunk az ukrán nép mellett, mely ugyanúgy a szabadságot és a demokráciát akarja, mint mi.” Ehhez azonban Európának konszenzusra kellene jutnia. A jövőben már nem a magyar vagy a német út létezik majd, hanem csak a közös út. Ez érvényes a napjainkban aktuális menekültválságra is, mondta el Pöttering. Az emberi méltósághoz való jog minden egyes embert megillet, „nem számít, hogy keresztény vagy muszlim”. Pöttering felszólalt az iszlamofóbia ellen is: „Az iszlámtól való félelem ott a legnagyobb, ahol nem élnek muszlimok. A tapasztalatom alapján viszont azt mondhatom, hogy a muszlimok többsége békés, ezért nekünk is ilyen hozzáállást kell e többség felé tanúsítanunk.” Pöttering álláspontja szerint emiatt végzetes lehet, ha az EU a jövőben „szögesdrót, vízágyúk, könnygáz és kutyák” bevetésével alakítana ki képet magáról. Hozzátette viszont, hogy nem lehet mindenkit befogadni, aki nehéz helyzetben van.

„Európának meg kell újulnia” – figyelmeztetett Dr. Rogán Antal.

Ezért szükséges az EU külső határainak védelme és a Törökországgal való együttműködés. Biztosítani kell, hogy különbséget tegyünk azok között, akik csak gazdasági okokból, és akik politikai üldöztetés miatt jöttek az EU-ba. Ez utóbbiaknak fenn kell tartani a lehetőséget az EU-ba történő legális bevándorlásra. Bármilyen megoldást is találunk, mindegyik alapja az emberi méltósághoz való jog kell legyen, fejtette ki véleményét a Konrad-Adenauer-Stiftung elnöke.

A jelenlegi válsághelyzetek megoldását illetően Pöttering bizakodóan nyilatkozott beszédében: „Amit eddigre már elértünk, elég önbizalmat adhat nekünk ahhoz, hogy tudjuk: a 2015-ös év kihívásait – melyek sokáig tovább fognak kísérni minket – meg fogjuk tudni oldani.” Beszédét végül Konrad Adenauer szavaival zárta: „Amikor a legtöbb politikus nem hisz már abban, hogy van megoldás, akkor kezdődik el az igazi munka.”

A rendezvény második ünnepi szónokaként **Dr. Rogán Antal**, a Miniszterelnöki Kabinetiroda vezetője, általános politikai koordinációért felelős miniszter, a Magyar Országgyűlés tagja lépett a pulpitushoz. Pötteringhez hasonlóan Rogán is fejtett hajtott Konrad Adenauer érdemei előtt, melyek mind Németország fejlődését, mind Európa keresztény értékrend szerinti egyesülését elősegítették. Adenauert az tette igazán sikeressé, hogy felismerte: Németországnak a második világháború után meg kell „újulnia”. Ebben az összefüggésben a miniszter emlékeztetett arra, hogy Konrad Adenauer nagy kereszténydemokrata volt, aki megmutatta, hogy a megújulás nem szükségszerűen az új, még sosem látott dolgok melletti elköteleződést, hanem a keresztény értékekhez való visszatalálást is jelentheti. Rogán már a francia forradalomban is látni véli a keresztény értékekhez való visszatérést, melyek mindig is Európa alapját képezték: „A szabadság, egyenlőség, testvériség

Az ünnepséget követő fogadás keretében a rendezvény vendégeinek lehetősége nyílt megtekinteni a Terror Háza Múzeum termeit.

ősi keresztény elvek, és nem a felvilágosodás találmányai” – mondta el a miniszter.

Rogán emellett figyelmeztetett arra is, hogy napjaink Európájának „meg kell újulnia, ha meg akarjuk őrizni az európai egységet”. Ez természetesen nem jelenti, hogy fel kéne adnunk kulturális gyökereinket. A „nemzet” fogalma most is különös jelentőséget élvez. Rogán óva intett az európai „szupranacionalitástól” és a „másokra ráerőltetett megoldásoktól” – ezek szerinte a téves utat jelentik. Az egyes nemzetek akaratát nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ez különösen igaz az aktuális menekültügyi válság kapcsán, mely Európát újból válságba sodorja. Rogán kiemelte, hogy Magyarország szigorúan elutasítja az EU által javasolt kvótarend-

szert. Habár tényleg közös megoldást kell találni, ez csakis önkéntes alapon működhet. Ki kell kérni Európa népeinek véleményét, a döntés ugyanis az ő kezükben van, fejtette ki álláspontját Rogán. A miniszter szerint Magyarország már döntött, a magyarok „Magyarországot Magyarországgként”, „Európát pedig Európaként” szeretnék megőrizni. Végezetül Rogán hangot adott meggyőződésének, hogy Adenauer, ha ma velünk lehetne, igazat adna a magyaroknak.

Az ünnepi beszédek után az Oppitz Vonós-négyes zenei előadása következett, eljátszották az európai himnuszt. A városligeti ünnepség lezárultával a szervezők a Terror Háza Múzeumban tartandó fogadásra invitálták a megjelent vendégeket.

A Terror Háza Múzeumban a rendezvényt követően fogadásra került sor.

A KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG MAGYARORSZÁGI TEVÉKENYSÉGE

A Konrad-Adenauer-Stiftung célja, hogy hozzájáruljon a demokratikus fejlődés stabilizálódásához, támogassa a szociális és piacgazdasági rend értékeit és azokat a projekteket, amelyek az ország európai, atlanti és nemzetközi integrációját segítik elő. Amellett, hogy elősegíti egy értékrend-alapú európai öntudat kialakítását és a civil társadalom aktív részvételét a demokratikus folyamatokban, a Konrad-Adenauer-Stiftung célja egy tudatos emlékkultúra kialakítása. Ezenfelül kül- és biztonságpolitikai kérdések állnak a projektmunka középpontjában, ugyanakkor egyre inkább előtérbe kerülnek a fenntarthatósággal (pl. klíma, környezetvédelem, energiagazdálkodás, stb.) kapcsolatos magyar elgondolások is.

Célunk, hogy a parlamenti demokrácia értékei és a szociális piacgazdaság elvei széles körben, tartósan elfogadásra kerüljenek. Szeretnénk minél több embert, főleg nőket és fiatalokat a politikai életben való részvételre megnyerni és közéleti szerepvállalásra jelöltként, valamint tisztviselőként kiképezni.

Bilaterális tudástranszfer és személyközpontú párbeszédet képeznek mindegyikük a budapesti képviselői eszköztárát. A Konrad-Adenauer-Stiftung hangsúlyt fektet arra is, hogy minél több lehetőség adódjon a regionális gondolatcserére is. A rendezvényeink mindenekelőtt szakkonferenciákból, szimpóziumokból, előadásokból, kerekasztal-beszélgetésekből, szemináriumokból, valamint workshopokból állnak. Ezenfelül a KAS széles körű politikai és szak-specifikus kiadványokat jelentet meg. Mindemellett a budapesti képviselő 2011 óta ösztöndíjakat is biztosít az Andrassy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetemen. Képviselőnk szoros kapcsolatban áll a Konrad-Adenauer-Stiftung Magyarországon élő korábbi, német és magyar ösztöndíjasaival is.

A KAS tevékenységének alapvető ismertetőjele, hogy egyenjogú partnernek tekinti az együttműködő magyar szervezeteket. Lehetővé teszi és támogatja a politikai párbeszédet az egyes szakmai témákban közös érdekek alapján. Ehhez igénybe vesszük a Konrad-Adenauer-Stiftung saját nemzetközi hálózatát is.

A KAS partnerségi szinten szorosan együttműködik mindkét magyarországi, az Európai Néppárthoz (ENP) tartozó párttal, a Fidesz Magyar Polgári Szövetséggel és a Kereszténydemokrata Néppárttal (KDNP) – s főleg a Polgári Magyarországért Alapítvánnyal (PMA).

A KAS további fontos partnerei: az Andrassy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem, a Terror Háza Múzeum, a Robert Schuman Intézet (RSI), a Magyar Önkormányzatok Szövetsége (MÖSZ), a Kommunizmus Bünei Alapítvány, az Antall József Tudásközpont, a Nézőpont Intézet, a Századvég Alapítvány, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Rákóczi Szövetség, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, illetve ezenfelül magyar városok és önkormányzatok (például Sopron) is.

Konrad
Adenauer
Stiftung

*Konrad Adenauer és Európa
A Konrad Adenauer út és -mellszobor
felavatása*

Kiadó

*Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.
Magyarországi Iroda
Batthyány u. 49.
1015 Budapest*

Szöveg

Katrin B. Holtz

Szerkesztés

*Bauer Bence LL.M.
Frank Spengler*

Fordítás

Appel Dóra

Lektorálás

Schmidt Márta

Fényképek

*Tuba Zoltán
Bauer Bence (1. oldal, fent)
2. o. fent, bal oldalon:
© Cartographia Kft.*

Tördelés

Mózes-Finta Balázs

*Jelen kiadvány és annak minden része
szerzői jogvédelem alatt áll. A Konrad-Adenauer-Stiftung beleegyezése
nélkül történő felhasználása tilos, különös tekintettel a fénymásolásra, fordításra,
mikrofilmre és az elektronikus rendszerekbe történő mentésre,
illetve elektronikus feldolgozásra.*

© Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

ISBN: 978-615-80349-3-7

www.kas.de/ungarn/hu/